

Alkotmánybíróság

a Szolnoki Törvényszék útján

Budapest

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/1667 -0 /2017
Érkezett:	2017 AUG 22.
Példány:	1
Melléklet:	16 db
Kezelőiroda:	<i>du</i>

Tisztelt Alkotmánybíróság!

SZOLNOKI TÖRVÉNYSZÉK 1.	
Felajstromszám a kezdőiraton:	
Érkezett:	2017 -08- 09 Péld.:
Mell:	Köztük:
Érkezés módja:	
Felajstromszám az utóiratban:	<i>9.B. 542/2017</i>

Alulírott Tátrai Miklós Zoltán [REDACTED] a csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselő, Dr. Dezső Antal (1132 Budapest, Victor Hugo u. 45. I/3.) ügyvéd útján – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27.§ bekezdése alapján -

alkotmányjogi panaszt

terjesztek elő a Kúria Bhar.II.612/2017 számon folyamatban volt büntetőügyben meghozott jogerős ítélettel szemben.

Tekintettel arra, hogy a kifogásolt jogerős bírói döntés alapján börtönbüntetésem letöltése augusztus 16-án megkezdődik, és így az alapjogsértés súlyos és visszafordíthatatlan károkat okoz, kérem, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 61.§ (1) bekezdés a-b) pontjában foglaltak alapján hívja fel a bíróságot arra, hogy

függeszse fel

az indítvánnyal támadott jogerős döntés végrehajtását (amennyiben azt a Szolnoki Törvényszék az indítvány felterjesztése során nem tette meg).

I.

Az Alkotmányjogi panasz tartalma:

A Tátrai Miklós és társai ellen hűtlen kezelés kísérlete és más bűncselekmény vádjával folyamatban volt büntetőügyben meghozott jogerős ítélet a tisztességes eljáráshoz, a védelemhez és a jogorvoslathoz való jogot (Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdés) sérti, ezért indítványozom a Kúria Bhar.II.612/2017/15 számú határozatának megsemmisítését.

A jogerős döntés közlésének időpontja: írásban 2017. július 24.

A támadott ítélet az ügy érdemében hozott olyan döntés, amely bűnösséget állapít meg és büntetést szab ki.

Az indítványozó a támadott ítélet közvetlen érintettje, hiszen az eljárás terheltjeként, I. rendű vádlottként a bíróság jogerősen megállapította bűnösségét és végrehajtandó szabadságvesztés büntetésre ítélte.

Tekintettel arra, hogy a jogerős döntés harmadfokú eljárásban született, rendes jogorvoslati lehetőség nincs, a felülvizsgálat kezdeményezésére pedig csak a Be. 416.§ (4) bekezdés a) pontjára tekintettel csak korlátozottan van lehetőség. Rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.

Az adatkezelési nyilatkozatot 1. számú mellékletként csatolom.

Az ügytörténet lényeges eljárási cselekményeit a 2. számú melléklet tartalmazza.

Az ügyben hozott érdemi bírói döntések: Szolnoki Törvényszék 9.B.392/2014/97., Szegedi Ítéltábla Bf.I.315/2016/41. , Kúria Bhar.II.612/2017/15. [3.10,3.12,3.13. mellékletek]

A 34/2013. (XI. 22.) AB határozatra is figyelemmel bejelentem, hogy a büntetőeljárásban dr. Szívós Mária alkotmánybíró nyomozási bíróként részt vett.

II.

Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasznak van helye, az egyedi ügyben érintett személynek az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az ítélet – az alább kifejtettek szerint – az indítványozó Alaptörvényben biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát sérti.

Az alapjogok sérelme mind közvetlenül a kifogásolt döntés módjában és tartalmában, mind a jogerős döntéshez vezető eljárásban megvalósult az alábbiak szerint. Sérült a panaszosnak

- a törvényes, független és pártatlan bíróhoz való joggal azzal, hogy az - AB korábbi, részben a jelen ügyre vonatkozó határozatait is figyelmen kívül hagyva - az ítélet azon az első fokú eljáráson alapul, melyben a bíróságot az ügyészség javaslatára az OBH elnöke jelölte ki,
- a tisztességes eljáráshoz való joga, jogorvoslati joga és a védelemhez fűződő joga azzal, hogy a harmadfokú bíróság a felmentő másodfokú döntést követően új, bűnösítő tényállást állapított meg annak ellenére, hogy azt éppen e alapjogok biztosítása érdekében a Be. világosan tiltja,

- a tisztességes eljáráshoz való joga azzal, hogy a jogerős ítélet *contra legem* jogalkalmazáson alapszik, illetve a büntethetőség alapkérdésére irányadó jogszabály alkalmazását a bíróság kizárta,
- a tisztességes eljáráshoz való joga (azon belül a fegyveregyenlőséghez való joga) és a védelemhez való joga azzal, hogy a bíróság nem engedte a védelem számára a váddal azonos bizonyítási eljárások, eszközök használatát,
- a tisztességes eljáráshoz, a védelemhez és a hatékony jogorvoslathoz való joga azáltal, hogy a bűnösség megállapítását eredményező tényállás és jogi indoklás alapvető elemei minden formai indoklást nélkülöznek,
- a tisztességes eljáráshoz, a védelemhez és a hatékony jogorvoslathoz való joga azzal, hogy számos indítványát, illetve általa benyújtott bizonyítékot a három fokozatú eljárásban egyik bíróság sem bírálta el, illetve nem vont a mérlegelés körébe, vagy döntését egyáltalán nem indokolta,
- a tisztességes eljáráshoz való joga azzal, hogy őt a bíróság az érdekkörén kívül felmerülő bünyogi költség viselésére kötelezte.

Mindezek az alapjogsértések önmagukban és összességükben is oda vezettek, hogy a jogerős ítélet a panaszos bűnösségét állapította meg, holott az alaptörvényi normák betartása a vádlott felmentéséhez kellett volna hogy vezessen.

III.

(a törvényes, független és pártatlan bíróhoz való jog sérelme)

A jogerős ítélet az Alkotmánybíróság több határozatában Alaptörvénybe ütközőnek minősített és megsemmisített, az eljáró bíróság kijelölését lehetővé tevő Bszi-rendelkezőseken alapul. Az első fokú eljárást nem a törvényes, hanem az ügyészség által javasolt kijelölt bíróság folytatta le. A 2012-ben a Bszi 62-63. §-a alapján kijelölt Szolnoki Törvényszék a 2013. decemberéig lefolytatott eljárását az AB döntése miatt, az illetékesség hiányára hivatkozva megszüntette. Az Alkotmánybíróság az indítványozó korábbi indítványa tárgyában hozott 3175/2015. (IX. 23.) számú határozatában kimondta, hogy „*az indítványok elbírálásakor az OBH elnöke általi bírósági ügyáthelyezésre vonatkozó, alaptörvény-ellenesnek ítélt rendelkezéseket az eljáró bíróság(ok) már nem alkalmazták. A Szolnoki Törvényszék az Abh.-ra hivatkozással illetékessége hiányát állapította meg és az ügyet visszatette a Fővárosi Törvényszékre. A Kúria viszont a Be. más [20. § (3) bekezdése, 308. § (1) bekezdése] rendelkezései alapján jelölte ki az eljáró bíróságot. ... Immár az eljáró bíróság illetékességét ugyanis nem a Kúria támadott határozatával helybenhagyott OBH elnöki döntés, hanem a Kúria egy újabb, az eljáró bíróságot kijelölő határozata alapozza meg.*”

Az újabb kijelölést követően 2014-15-ben lefolytatott új eljárásában a Szolnoki Törvényszék ítéletet hozott. A másodfokú eljárásban azonban a Szegedi Ítéltábla a 2012-13-ban folyamatban volt, alaptörvénybe ütköző eljárás teljes anyagát is az ítélet alapjává tette azzal, hogy kimondta: „*az első fokú ítéletet a 2013. január 7., 9., 10., 21., 23., 24., március 8., 13., 14., 18., 20., 21., május 15., 16., 24., augusztus 21., 22., október 11., 14., 16., 18., december 2. napján tartott tárgyalás alapján meghozottnak is tekinti.*” A táblabíróság döntését a Kúria helybenhagyta. Ily módon a jogerős ítélet a hivatkozott AB-határozatok szerint az Alaptörvény rendelkezéseibe ütközik és közvetlenül is ellentétes az AB IV/03576/2012 számú határozatával.

A Központi Nyomozó Főügyészség a vádiratot [3.1.sz. melléklet] 2012. július 23-án a Be. 16.§ (1) bekezdés h) pontja és a 17.§ (1) bekezdése alapján a Fővárosi Törvényszéken nyújtotta be, ott B.1123/2012 számon iktatták. A Fővárosi Törvényszék elnöke kezdeményezte kijelölési eljárás lefolytatását, melynek során az OBH elnöke megkérte a Legfőbb Ügyész és a Kúria véleményét. Az OBH apparátusa a normatív szempontok szerint a Zalaegerszegi vagy Szekszárdi Törvényszék kijelölését javasolta [3.2.sz. melléklet], azonban a Legfőbb Ügyészség kérte a Szolnoki Törvényszék kijelölését [3.3.sz. melléklet]. A Kúria elnökhelyettese egyetértett a Legfőbb Ügyészség javaslatával. [3.4.sz. melléklet] Végül az OBH elnöke 248/2012 (VIII. 21.) számú határozatával [3.5.sz. melléklet] az eljárás lefolytatására a Szolnoki Törvényszéket jelölte ki, az eljárás 9.B.804/2012 számon megkezdődött.

Az Alkotmánybíróság 45/2012 (XII. 29.) számú határozatában megállapította, hogy Magyarország Alaptörvénye átmeneti rendelkezéseinek 11. cikk (3) és (4) bekezdése Alaptörvény-ellenes, ezért azokat a kihirdetésükre visszamenőleges hatállyal, 2011. december 31-vel megsemmisíti. A határozat alapján tehát 2012. augusztus 21-én, az OBH elnöke döntésének időpontjában nem létezett alaptörvényi felhatalmazás a Be. 20/A, illetve a Bszi. 62-63.§-ainak alkalmazására.

Az Országgyűlés a 2013. évi CXXXI. törvénnyel hatályon kívül helyezte a Be. és a Bszi hivatkozott rendelkezéseit. Az Alkotmánybíróság 36/2013. (XII. 5.) számú határozatával a már hatályon kívül helyezett rendelkezéseket visszamenőleges hatállyal megsemmisítette az Alaptörvénybe és nemzetközi szerződésbe ütközésük miatt, ugyanakkor döntéséhez közvetlen jogkövetkezményeket nem rendelt.

A Szolnoki Törvényszék az Alkotmánybíróság határozatára hivatkozva 9.B.804/2012/85 számú végzésével [3.6.melléklet] megállapította illetékessége hiányát és az ügyet áttette a Be. szerint illetékes Fővárosi Törvényszékre. A Fővárosi Törvényszék – véleményem szerint alaptalanul, iratellenesen és törvénytelen módon - szintén megállapította illetékessége hiányát, végül a Kúria Bkk III/494/2014/4 számú végzésével [3.7.sz. melléklet] a megelőzés elvére hivatkozva, a Be. 20.§ (3) bekezdése alapján az elsőfokú eljárás lefolytatására a Szolnoki Törvényszéket jelölte ki. A kúriai végzés indoklása szerint „... jelen eljárásjogi helyzetben közömbös körülmény az OBH elnökének korábbi

kijelölő döntése, illetve az adott alkotmánybírósági határozat. Jelentősége annak van, hogy az eljárási cselekmény megtörténte eljárásjogi (processzuális) értelemben mindig joghatást vált ki, függetlenül attól, hogy esetleg fogyatékos, hibás, alaptalan, illetve utóbb hatálytalanított. Az eljárásjogi cselekménnyel kiváltott eljárásjogi hatás értelemszerűen a következő eljárásjogi cselekmény, aminek megtörténte csak akkor hagyható figyelmen kívül (tekinthető meg nem történtnek), ha a hatálytalanítás kifejezetten rá is vonatkozott."

A Kúria döntése alapján a Szolnoki Törvényszék a büntetőeljárást 9.B.392/2014 számon folytatta le.

Az Alkotmánybíróság 3175/2015. számú végzésével az I. rendű vádlott által kezdeményezett eljárást okafogyottság miatt megszüntette. A jelen eljárás szempontjából azonban alapvető fontosságú, hogy az AB az okafogyottságot azért állapította meg, mert „*Immár az eljáró bíróság illetékességét ugyanis nem a Kúria támadott határozatával helybenhagyott OBH elnöki döntés, hanem a Kúria egy újabb, az eljáró bíróságot kijelölő határozata alapozza meg.*” A Bkk III/494/2014/4 számú kúriai végzés alaptörvénybe ütközését az AB azért nem vizsgálta, mert az nem minősül ügydöntő határozatnak.

Az I. rendű felperes indítványára megindított eljárást az Emberi Jogok Európai Bírósága azzal zárta le, hogy kizárólag az ügy érdemében hozott jogerős döntést követően lesz lehetőség az (újra benyújtott) indítvány elbírálására.

Ugyanakkor az Emberi Jogok Európai Bírósága egy Magyarországon már jogerősen befejeződött, tehát Strasbourgban támadható polgári eljárás kapcsán 2016. január 12-én hozott 57774/13 számú (Miracle Europe Kft. v. Magyar Állam) ítéletében egyértelmű és iránymutató döntéseket hozott a törvényes (területileg illetékes) bíróságtól való eltérítés kérdésében. A strasbourgi eljárásban a Magyar Állam a dokumentum csatolásával kiemelten hivatkozott Kúria Bkk.I.519/2014 és a jelen eljárásban hozott Bkk III/494/2014/4 számú végzésre is, melyek kimondták, hogy az utólag alaptörvény-ellenesnek talált jogszabály alkalmazása által kiváltott eljárásjogi hatás az AB külön rendelkezése hiányában fennmarad.

Az EJEB megállapította, hogy a Magyar Állam a Bszi. 62-63.§-ának alkalmazásával, valamint az ezek alapján hozott OBH-elnöki kijelölő döntéssel elvonta a Kérelmezőt a törvényes bírótól, a kijelölt bíróság nem tekinthető törvényes, független és pártatlan bíróságnak, így a lefolytatott eljárás nem tisztességes (67. bekezdés). A Bíróság – szemben a Kúria fent idézett, Bkk III/494/2014/4 számú döntésében foglaltakkal – megállapította azt is, hogy az a tény, hogy az Alkotmánybíróság döntéséhez nem kapcsolódik közvetlen jogkövetkezmény, nem lehet jogalap a területileg illetékes bíróságon kívüli további tárgyalásra, éppen ellenkezőleg: a jogkövetkezmény hiánya önmagában is az Egyezményt sértő mulasztása a Magyar Államnak. (65. bekezdés). A Bíróság megállapította az Egyezmény 6.§ (1) bekezdésének megsértését, a kérelmező alapjogának (a tisztességes eljáráshoz és a törvényes bíróhoz való jogának) megsértését. A bíróság döntése alapján Magyarországon felülvizsgálatnak van helye.

Álláspontom szerint a fentiek alapján a jelen ügyben meghozott jogerős ítélethez vezető eljárásban 2012-2013-ban eljáró első fokú bíróság nem volt törvényes. Az eljárás 2013. decemberéig történt eseményeinek Alaptörvénybe és nemzetközi szerződésbe ütközését az Alkotmánybíróság a hivatkozott határozatában már kimondta, a konkrét jogkövetkezmények hiányának önmagában is jogsértő voltát az EJEK is megállapította.

A Kúria a Bkk III/494/2014/4 számú döntésében maga is úgy fogalmazott – és így érvelt az EJEK előtti eljárásban a Magyar Állam is – hogy az Alaptörvénybe ütköző eljárás processzuális, eljárásjogi értelemben joghatást vált ki (vagyis érvényesíthető a megelőzés elve). Arról azonban szó sincs, hogy az Alaptörvény-ellenes jogszabály büntetőjogi következményekkel járó joghatás kiváltására alkalmas lehetne. A Kúria – a korábbi eljárás megszűnését követően – világosan „az eljárás lefolytatására” és nem pedig a megkezdett eljárás folytatására jelölte ki a Szolnoki Törvényszéket. Ennek ellenére a Szolnoki Törvényszék a 6. számú jegyzőkönyv 2. oldalán azt rögzítette, hogy *„az előző tárgyalás óta 6 hónap nem telt el, így az eljárás megismétlés nélkül folytatható.”* [3.9. sz. melléklet]

Különleges súllyal esik latba az Alkotmánybíróság már hivatkozott határozata, melyben arra hivatkozva utasította el az alkotmányjogi panaszt, hogy az Alaptörvénybe ütköző jogszabály alkalmazása folytán megindult 9.B.804/2012. számú eljárás lezárult, nincs folyamatban, így az indítványozó (I. rendű vádlott) törvényes bíróhoz való alapjogának sérelme az elbírálás időpontjában nem állapítható meg. Az AB döntését a Szolnoki Törvényszék maga is tudomásul vette, és az első fokú ítéletet kizárólag a második kijelölő döntést követő tárgyalási napok alapján hozta meg.

Mindezzel szemben a Szegedi Ítéltábla a kérdést kizárólag technikai ügyként, elírásként kezelte, és az első fokú ítéletet akként változtatta meg, hogy azt a bíróság a korábbi eljárás tárgyalási napjai alapján is hozta. Ezzel a döntéssel azonban konkrét büntetőjogi hatást fűzött a Szolnoki Törvényszék első eljárásához, hiszen az ítéletét arra (is) alapította. A harmadfokon jogerőre emelkedett ítélet így a Szolnoki Törvényszék 2012-2013 között folytatott 9.B.804/2012. számú, eljárásán is alapul. A vádat, a vádlotti vallomások, az okirati bizonyítékok és tanúvallomások jelentős részét a bíróság abban a 2012-13-as eljárásban rögzítette, melynek jogalapja az Alaptörvénybe ütközött. A Szegedi Ítéltábla által meghozott, a Kúrián jogerőre emelt döntés a korábban megszünt eljárás „felélesztéséről”, beemeléséről az új eljárásba nyilvánvalóan ellentétes az AB-nek az alkotmányjogi panaszt elutasító döntésével is.

A törvényes és pártatlan bíróhoz való jog az Alaptörvény és az Emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény által is garantált feltétlen alapjog. Részben éppen az Egyezménynek (a magyar Alaptörvénybe beemelt) e rendelkezésével kapcsolatos bírósági gyakorlatból vezette az AB a 36/2013 (XII. 5.) számú határozatát. Ez a Bszi-rendelkezések megsemmisítésének jogkövetkezményeivel kapcsolatban a következőket tartalmazza: „[62] 3.10. Az Abtv. értelmében az Alkotmánybíróság az alkalmazott jogkövetkezményeket az Alaptörvény és az Abtv. keretei között maga állapítja

meg [39. § (3) bekezdés]. Főszabály szerint az Alkotmánybíróság a hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene [41. § (3) bekezdés]. Az Abtv. 45. § (2) bekezdése értelmében, ha az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés vagy alkotmányjogi panasz alapján semmisít meg egyedi ügyben alkalmazott jogszabályt, a megsemmisített jogszabály az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható. A Bszi. és a Be. támadott rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítása tehát elvileg a törvény erejénél fogva maga után vonja azok alkalmazása kizárását az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyekben, ezért erről az Alkotmánybíróságnak külön nem kellett rendelkeznie.

[63] 4. Az Alkotmánybíróság a 45/2012. (XII. 29.) AB határozatában – egyebek mellett – az alkotmányjogi panaszokkal támadott Ár. 11. cikk (3) bekezdését és a 31. cikk (2) bekezdését közjogi érvénytelenség miatt ex tunc hatállyal megsemmisítette. „A visszamenőleges hatállyal megsemmisített jogszabályi rendelkezések a keletkezésük időpontjára visszahatóan semmisek, ami esetükben kizárja a jogszabály alkalmazását” [2/2009. (I. 23.) AB határozat, ABH 2009, 51, 60.]. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ár. visszamenőlegesen megsemmisített rendelkezéseit úgy kell tekinteni, mintha érvényesen létre sem jöttek volna, ezért erre tekintettel eljárását az alkotmányjogi panaszoknak ebben a részében az Abtv. 59. §-a alapján megszüntette.”

Tekintettel arra, hogy a konkrét ügyben a megszüntetett eljárás tárgyalási napjainak, eljárási cselekményeinek a jogerős ítélet indoklásába emelésével egyértelműen sor került a megsemmisített rendelkezések alkalmazására, a Kúria ítélete az AB ezen határozatával is ellentétes. Meg kívánom jegyezni, hogy a 36/2013 számú határozathoz különvélemények is amellettt érveltek, hogy a kijelölési eljárás Alaptörvénybe ütközésének kimondása kapcsán keletkező eljárásjogi problémát a perorvoslati (másodfokú) eljárásban lehet és kell vizsgálni – ugyanakkor a jelen ügyben az alapjogsértéssel kapcsolatos indítványokat a másodfokú bíróság nem bírálta el érdemben, sőt kiegészítette a tárgyalás anyagát a korábbi eljárás anyagával.

A jogszabály tartalmán, illetve alkalmazásán túl azonban önmagában a végrehajtás módja is alkalmas volt az indítványozó pártatlan bírósághoz való jogának megsértésére, hiszen a konkrét ügyben az eljáró bíróságot az ügyészség választotta ki, az OBH elnöke az ügyészi kérésnek tett eleget.

Az Alkotmánybíróság számos korábbi határozatában foglalkozott a tisztességes eljárás, azon belül is a törvény által felállított, pártatlan, a vádtól független bírósághoz való jog kérdésével. A 14/2002 (III. 20.) számú határozatában kifejtette, hogy „Az eljárási funkciók közötti »átjárhatóság« lehetőségének megteremtése (...) sérti a tisztességes eljárás követelményét. (...) A köztisztviselői és a bírói szerep összemosása (...) a szabályozás lényegéből fakadóan alkalmas lehet arra, hogy kételyeket ébresszen a bíróság pártatlansága tekintetében. E vonatkozásban pedig az Alkotmánybíróság (...) 17/2001. (VI. 1.) AB határozatában elvi éllel szögez te le, hogy alkotmányellenes egy eljárásjogi

intézmény olyan szabályozása, amely azon elv ellen hat »hogy a bírónak nem csak pártatlannak kell lennie, ha nem pártatlannak is kell látszania«. [17/2001. (VI. 1.) AB határozat, ABK 2001. május, 248., 250.]... Ebben az esetben a pártatlanság látszatát egyértelműen sérti, hogy a támadott rendelkezés az eljárás egyik résztvevőjének többletjogokat biztosít, mivel a vád képviselőjét ellátó ügyészség, illetőleg a legfőbb ügyész egyoldalúan dönthet az eljáró bíróság kiválasztásáról, és így ez jogos kétséget kelt a bíróság pártatlansága tekintetében. Az Alkotmánybíróság a 33/2001. (VII. 11.) AB határozatában egy, az ügyész javára többletjogokat biztosító eljárás jogi rendelkezés kapcsán kifejtette, ha például „több bíróság kijelölése is szóba kerülhet, a terhelt érdekei és szempontjai figyelmen kívül maradnak (...). Ez a jogi megoldás alkalmas arra, hogy kétséget ébresszen az igazság szolgáltatás pártatlanságáról. ... Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megjegyzi: az eljáró bíróság ügyészség általi kiválasztása alkalmas a hatékony védelemhez való jog [Alkotmány 57. § (3) bekezdése] megnehezítésére, esetleg ellehetetlenítésére is.”

Valamennyi, az eljáró bíróság kijelölését vizsgáló AB-határozat kiemelt figyelmet szentelt annak, hogy a döntésre jogosult nem az eljáró bírót, hanem csak az eljáró bíróságot jelölte ki, egyebekben garanciális szabályként a bíróság előre kihirdetett ügyelosztási rendje érvényesült. A konkrét ügyben azonban nem erről van szó. Éppen ellenkezőleg, a Szolnoki Törvényszék ügyelosztási rendje [3.8. számú melléklet 17. oldal] szerint 2012-ben az elsőfokú vagyon elleni ügyeket egyetlen bíró kaphatta. Így a Legfőbb Ügyészség annak tudatában tett javaslatot, illetve az OBH elnöke annak tudatában hozta meg döntését, hogy a Szolnoki Törvényszék kijelölése egyben a konkrét bíró, a 9. számú tanács kijelölését is jelenti.

Mindezek alapján indítványozom, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy

- a Szolnoki Törvényszék 9.B.804/2012. számú eljárása az Alaptörvény rendelkezéseibe ütközött, mert a bíróság nem volt a törvény által felállított, független és pártatlan.
- a Kúria Kúria Bkk III/494/2014/4 számú határozata az Alaptörvény tisztességes eljárásról szóló rendelkezésébe és a jogállamról szóló rendelkezésébe ütközik, mert jogkövetkezményt alapít egy Alaptörvény-ellenes döntésre.
- a Szolnoki Törvényszék 9.B.392/2014 számú eljárása az Alaptörvény rendelkezéseibe ütközik, mert a bíróság nem volt a törvény által felállított, független és pártatlan, hiszen a megelőzés elve szerinti kijelölést Alaptörvény-ellenes eljárásra alapítva elvonta a kérelmezőt a törvényes bírótól,
- a fenti eljárásokban a vádlottak alapjogai sérültek, mert a jogerős, bűnösséget kimondó ítélet alapját képező első fokú eljárás az Alaptörvénybe ütköző döntések alapján, nem a törvény által felállított, független és pártatlan bíróságon folyt, a panaszost önkényesen elvonták a törvényes (területileg illetékes) bírótól.

(a hatékony jogorvoslathoz való jog)

A jogerős kúriai ítélethez vezető eljárásban az elsőfokú bíróság az ügy I. rendű vádlottját (a jelen eljárás panaszosát) és II. rendű vádlottját elítélte. A másodfokú bíróság mindkét vádlottat bűncselekmény hiányában felmentette úgy, hogy részben új tényállást állapított meg.

A kérelmező hatékony jogorvoslathoz való joga közvetlenül három aspektusban is sérült.

1.

A harmadfokú eljárásban a Kúria új tényállást állapított meg a vádlottak terhére, és arra alapítva kimondta bűnösségüket.

A büntetőeljárásokban az Alaptörvény XVIII. cikkében foglaltak érvényesülését a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény hivatott garantálni. Ezért van kiemelt jelentősége annak, hogy az eljárási szabályokat a büntetőeljárás során a bíróságok megtartották-e.

A Be. 385.§-a értelmében a harmadfokú eljárásban a másodfokú eljárás szabályai az irányadók. A Be. 352.§ (1) bekezdés b) pontja alapján azonban a perorvoslatot végző másodfokú bíróságnak megalapozatlanság esetén csak akkor van lehetősége eltérő tényállás megállapítására, ha a vádlott felmentésének van helye, ellenkező esetben az elsőfokú eljárást meg kell ismételni. A harmadfokú eljárásban a Be. 388.§-a tovább szűkíti a bíróság jogkörét úgy, hogy kizárólag a másodfokú tényállás helyesbítésére és kiegészítésére van mód.

Maga a Kúria is Bhar.III.447/2012 számú eseti döntésében elvi élel mutatott rá arra, hogy *„a harmadfokú bíróság - szemben a másodfokú bírósággal - eltérő tényállást, kiváltképp a terhelt bűnössége végett nem állapíthat meg; a tényállást csupán kiegészítheti (az abból hiányzó ténymegállapításokat pótolhatja) és helyesbítheti (a meglévő ténymegállapítást módosíthatja, mellőzheti). ... A két terjedelem közötti különbség lényege, hogy a kiegészítés és a helyesbítés csak a meglévő tényállásba illeszkedő ténymegállapítást eredményezhet, attól eltérő tényállás megállapítását nem. Ami pedig kívül esik a harmadfokú bíróság – a másodfokú bírósághoz képest szűkebb – reformációs jogkörén, az értelemszerűen a hatályon kívül helyezési (kasztációs) jogkörbe kerülhet.”*

A világos törvényi tiltás ellenére a harmadfokú eljárásban a Kúria új tényállást állapított meg. Olyan elemeket hagyott ki a másodfokú tényállásból, melyek abban az eljárásban a vádlottak felmentéséhez vezettek, és olyan elemeket rakott a tényállásba, melyek a másodfokú tényállásban nem szerepelnek, részben azzal ellentétesek – majd az új tényállás alapján megállapította a vádlottak bűnösségét. A teljesség igénye nélkül:

- Másodfokú ítélet 30. oldal 3. bekezdés: „Mellőzte [az ítéltábla az első fokú ítéletből] a 30. oldal ötödik bekezdését. Helyette azt állapította meg, hogy nincs kétséget kizáró bizonyíték arra, hogy [redacted] II. rendű vádlott az értébecslés munkapéldányát megkapta, illetve annak tartalmát megismerte.”
- harmadfokú ítélet 20. oldal 129. pont: „A Kúria a másodfokú ítélet 30. oldal 3. bekezdésében foglalt azon megállapítást, hogy „nincs kétséget kizáró bizonyíték arra, hogy [redacted] rendű vádlott az értébecslés munkapéldányát megkapta, illetve annak tartalmát megismerte.” – mellőzi.
- harmadfokú ítélet 139. pont: „...igazolja, hogy [redacted] II. rendű vádlott erről tudott, igazolja, hogy [redacted] tervezetet nem csak látta és ismerte, hanem azt is, hogy kinyomtatott formában birtokolta, ... összességében tehát megvizsgálta és értékelte a tervezetet.”
- másodfokú ítélet 29. oldal 3. bekezdés: „A 28. oldal hatodik bekezdésében írt, az Országház Nándorfehérvári termében tartott megbeszélés protokolláris (és nem szakmai) jellegű volt, ahol a befektetők képviselőit a kormányzat részt vevői elvi támogatásukról biztosították a bemutatott projektet illetően.”
- harmadfokú ítélet: [109-111. pont]: „A Szegedi Ítéltábla ... ítéletének 29. oldal 3. bekezdésében írt megállapítást ... mellőzi. ... Az ítéltábla ténymegállapítása iratellenesen tartalmazza, hogy a megbeszélés protokolláris és nem szakmai jellegű volt. ...annak kihangsúlyozása a másodfokú bíróság által, hogy a találkozót protokolláris jellegű volt, egyrészt semmitmondó, mert nincs ténytartalma, másrészt éppen a lényegről tereli el a figyelmet. Éppen azt takarja el, amiről a találkozót szöveg szól, és ami a vádlottak terhére rótt bűncselekmény büntetőjogi értékelése körében jelentős.”
- A másodfokú ítélet 34. oldal 3. bekezdése szerint: „[redacted] jegyzőkönyvben rögzített megjegyzését helyesbítette akként, hogy a tanú azt észrevételezte az ingatlanok nagymértékű értékkülönbsége miatt, hogy nem lehet cseréről beszélni, ha 1 0%-ot természetben, 90%-ot készpénzben kell megfizetni. [redacted] tehát nem a konkrét jogügyletre vonatkozóan, hanem általánosságban beszélt.” Ezzel szemben a harmadfokú ítélet 122. pont: „A Szegedi Ítéltábla ... az iratok tartalmával ellentétesen rögzítette, hogy [redacted] tehát nem a konkrét jogügyletre vonatkozóan, hanem általánosságban beszélt.” A harmadfokú ítéletben megállapított komplett tényállásból ([226.] pont) a másodfokú ítélet megállapítása hiányzik, azt a Kúria mellőzte.
- A harmadfokú ítélet [125] pontja új tényállási elemként rögzítette, hogy „Tátrai Miklós I. rendű vádlott a vezetői értekezletet követően az arról készített jegyzőkönyvet 1 évre üzleti titokká minősítette 2009. június 19. napjáig” Ezzel azonos tartalmú a [229] pont is.

- A harmadfokú ítélet [228] pontja új tényállási elemként rögzítette, hogy „A vezetői értekezleten készült jegyzőkönyvből az I. rendű vádlott számára nyilvánvalónak kellett lennie, hogy [REDACTED] véleménye szerint cseréről nem lehet szó, és e körben [REDACTED] is aggályát fejezte ki. Ennek ellenére az I. rendű vádlott továbbra is a cserét támogatta.”
- A másodfokú bíróság (30. oldal 9. bekezdés) „Mellőzte a 31. oldal hetedik bekezdéséből azt, hogy Tátrai Miklós I. és [REDACTED] rendű vádlottak tudtak arról, hogy [REDACTED] milyen áron vásárolta meg a pilisi és az albertirsai ingatlanokat. Ezzel szemben a harmadfokú ítélet szerint: [251] „... [Tátrai Miklós és [REDACTED] tudtak az albertirsai ingatlanok és a pilisi ingatlan vételáráról.
- A harmadfokú ítélet [142] és [244] pontjában a Kúria a másodfokú tényállást az alábbiak szerint módosította: „Az [REDACTED] (így Tátrai Miklós I. és [REDACTED] II. rendű vádlott) számára már a cserekérelem benyújtásakor, a cserealapban lévő ingatlanok száma és elhelyezkedése alapján értékbecslés nélkül is nyilvánvaló volt a két ingatlan-együttes (Pest megyei - Sukoró) közti értékaránytalanság...”
- A szerződéses értékek helytelenségének felismerése körében az Ítélet tábla „Mellőzte a 31. oldal alulról a második bekezdés utolsó mondatát, mely szerint Tátrai Miklós I. és [REDACTED] II. rendű vádlott az előterjesztés benyújtásakor tudták, hogy abban valótlan forgalmi értékek szerepeinek ... Az ítélet tábla mellőzte a 32. oldal ötödik bekezdéséből azt, hogy Tátrai Miklós I. és [REDACTED] II. rendű vádlottak tudtak az értékbecslések valótlan tartalmáról és mellőzte ugyanezen oldal hatodik bekezdését. Helyette azt állapította meg, hogy az kétséget kizáró módon nem bizonyítható, hogy Tátrai Miklós I., [REDACTED] III. rendű vádlottak tudtak az értékbecslések valótlan tartalmáról (31. oldal) Ezeket a tényállási elemeket a Kúria mellőzte.
- A nemzetgazdasági hatások körében a másodfokú tényállás azt rögzíti, hogy „azért állt Tátrai Miklós I. rendű vádlottnak szándékában a sukorói ingatlanok [REDACTED] tulajdonába adása, hogy azon a kormány elvi támogatását is élvező, a nemzetgazdaság szempontjából jelentős beruházás megvalósulhasson.” (31. oldal); „Tátrai Miklós I., [REDACTED] rendű vádlott is joggal tartották szem előtt az állam gazdasági érdekében azt, hogy a beruházás megvalósuljon. Nagy lehetőségnek tekintették az ország nemzetgazdasága számára az ekkora léptékű beruházás létrejöttét, ami jelentős, 1,3 milliárd Euro tőke beáramlásával, és több ezer munkahely teremtésével, a turisztika fellendülésével kecsegtetett.” (34. oldal). Ezeket a tényállási elemeket a Kúria a jogerős ítéletből mellőzte, helyette azt állapította meg, hogy „...nem állt

rendelkezésre olyan üzleti terv, hatástanulmány, amelyből a beruházás nyereséges voltára, a nemzetgazdaság számára is kedvező kihatásaira reálisan következtetni lehetett volna." (149. és 276. pont);

Kizárólag az ily módon érdemben megváltoztatott tényállás alapján tudta a Kúria I. rendű vádlott (jelen eljárás panaszosa) bűnösségét arra alapítani, hogy

- a csereügylet semmilyen igazolt kapcsolatban nem állt a Sukoróra tervezett ingatlanfejlesztéssel és kaszinó-beruházással (334)
- az ingatlanok elhelyezkedése alapján tudta, hogy a csereingatlanok értéke között „áthidalhatatlan nagyságrendű” különbség van (341),
- tudott arról, hogy [REDACTED] nem általánosságban, hanem a konkrét ügyben fogalmazott meg ellenvéleményt (342),
- „nem véletlenül” titkosította a vezetői értekezlet jegyzőkönyvét (342),
- felismerte, hogy az ingatlanok közötti értékkülönbség a cserét nem teszi lehetővé (343),

Szintén kizárólag az új tényállás tette formailag lehetővé, hogy a Kúria II. rendű vádlott bűnösségét arra alapítsa, hogy

- tisztában volt az ingatlanok értékkülönbözetével (351),
- tudomása volt az értékebecslés tartalmának valótlan voltáról (359)

A Kúria a saját eljárását úgy minősítette ugyan, mint amely csak kiegészíti, pontosítja a másodfokú tényállást – azonban a harmadfokú eljárásban lehetővé tett „kiegészítés, pontosítás” kereteit a józan ész, a Be. szövege és belső logikája, valamint a Kúria fentebb idézett joggyakorlata alapján is meghaladja az, ha annak révén lehetővé válik a felmentő rendelkezések helyett a bűnösség megállapítása. Amennyiben a tényállás tartalmilag változatlan lenne, és csupán tényszerűen annak pontosításáról volna szó, akkor a rendelkező rész megváltoztatása nyilvánvaló felülmérlegelés lenne, amelyet a Be. szintén nem tesz lehetővé sem a másod-, sem a harmadfokú bíróság számára.

Azzal, hogy a Kúria a tényállást a vádlottak terhére megváltoztatta, mind az első-, mind a másodfoktól érdemben eltérő tényállást állapított meg, nem csak a harmadfokú, hanem a másodfokú eljárás jogi kereteit is túllépte, valójában az első fokú bíróság feladatait vette át – megsértve ezzel a többszintű bíráskodás alaptörvényi követelményét (Alaptörvény 25.cikk (4) bekezdés), az Alaptörvénynek a jogállamiság alapjait rögzítő R) cikkelye (2)-(3) bekezdésében foglaltakat, és mindezen jog- és alaptörvény-sértéseken keresztül a vádlottak tisztességes eljáráshoz, különösen a hatékony jogorvoslathoz fűződő alapjogát.

2.

Álláspontom szerint önálló alapjogsérelem következett be abból a tényből is, hogy a másodfokú bíróság által megállapított, összességében felmentéshez vezető (de a védelem szerint részben iratellenes, valótlan) tényállás ellen **a vádlottaknak nem nyílt meg a fellebbezési joga.**

A harmadfokú eljárásban megállapított, a bűnösség megállapításához vezető tényállás a másodfokú ítéleten alapszik, a vitatott pontok közül többet magában foglal úgy, hogy azok ellen a védelem soha sem fellebbezhetett. (A Be. 346.§-a szerint „(1) Az első fokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a másodfokú bírósághoz. Az első fokú bíróság ügydöntő végzése elleni fellebbezésre az ítélet elleni fellebbezés szabályai irányadóak. (2) Az első fokú bíróság ítélete elleni fellebbezés az ítélet bármely rendelkezése vagy kizárólag az indokolás ellen is irányulhat.(3) Fellebbezésnek jogi és ténybeli okból van helye.” Ezzel szemben a másodfokú ítélettel szemben a fellebbezési lehetőség korlátozottabb, a felmentett vádlottnak nincs fellebbezési joga. A másodfokú felmentő ítélet maga is rögzíti, hogy „A másodfokú ítélet Tátrai Miklós I. rendű és [REDACTED] rendű vádlottra vonatkozó része ellen az ügyész által a Be. 386. § (1) bekezdés c) pont 1. fordulata alapján bejelenthető fellebbezésnek van helye.” (50-51. oldal))

Ily módon sérült a panaszosnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való joga, amely szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

Az alapjogi sérelem nem következett volna be a Be. megfelelő alkalmazásával, hiszen ha a Kúriának nincs lehetősége a harmadfokú eljárásban új, bűnösítő tényállást megállapítani, akkor a fellebbezési jog esetleges sérelme nem érint alapjogot, valós jogsérelem nem következhet be. Ha azonban a bűnösítő tényállás egy nem megfellebbezhető döntésen - annak „helyesbítésén, pontosításán” - alapszik (mint jelen esetben), akkor a védelemhez való jog és a - nem csak a hatékony, de a bármilyen - jogorvoslathoz való jog is sérül a fellebbezési lehetőség hiányában. A megsértett Berendelkezés éppen az alapjogok biztosításának garanciális szabálya, így az eljárási szabálysértés és az alapjogsértés közötti kapcsolat egyenes és közvetlen.

3.

A visszás alapjogi helyzet azonban leginkább abban érhető tetten, hogy az első-másod-harmadfokú eljárások összezsúszása miatt **a védelem számos indítványa az eljárás egészében elbírálatlan maradt.** A védelem az elsőfokú döntés ellen bejelentett fellebbezésében számos indítványt tett bizonyítékok beszerzésére, nem értékelt bizonyítékok értékelésére, illetve új bizonyítékokat is csatolt, elsősorban a perbeli ingatlanok értékének (a vagyoni hátrálynak) a megállapításával kapcsolatban.

A másodfokú eljárás szabályai szerint a bíróságnak lehetősége van új tényállást megállapítani akkor, ha a vádlottat felmenti (Be. 352.§ (1) bekezdés b) pont), illetve a

bíróság mellőzi a bizonyítás felvételét az olyan tényre, mely a bűnösség megállapítását nem befolyásolta. (Be. 353.§ (4) bekezdés)

A Szegedi Ítéltábla a tényállásban és a jogi indoklásban megállapította azt, hogy a vádlottaknak sem szándékuk nem volt vagyoni hátrány okozására, sem ismeretük nem volt arról, hogy az ingatlanok szerződéses értékével probléma lehet. Így a 352. és 353.§-ok, a *favor defensionis* elv alkalmazásával úgy hozott felmentő ítéletet, hogy a vagyoni hátrány összecszerűségét, a szakkérdést érintő indítványokat egyáltalán nem bírálta el, a benyújtott új bizonyítékokat egyáltalán nem értékelte.

Mindezek után azonban a Kúria a másodfokú döntést megalapozatlannak tartva, a korábban kifejtettek szerint a tényállást átírta és a vádlottakat elítélte. Ezzel megsértette mind a Be. rendelkezéseit, mind a vádlottaknak a hatékony jogorvoslathoz való jogát, hiszen ha a felmentésnek nincs helye, akkor mind az elemi logika szabályai, mind a Be. rendelkezéseinek egymásra épülése, mind az Alaptörvény rendelkezései szerint kötelessége lett volna a másodfokú bíróságot olyan megismételt eljárás lefolytatására utasítani, melyben elbírálja a *favor defensionis* miatt el nem bírált indítványokat és értékeli az addig nem értékelt új bizonyítékokat. A Be. szabályai szerint éppen azért nincs lehetőség bizonyítás felvétele nélkül (sem a másod-, sem a harmadfokú eljárásban) bűnösítő tényállás megállapítására, hogy ne maradhassanak a vádlott javára szolgáló indítványok, bizonyítékok elbírálatlanul, és mind a védelemhez, mind a hatékony jogorvoslathoz való jog biztosított legyen.

Mindezek alapján indítványozom, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg azt, hogy a jogerős ítélet megsértette a vádlottaknak a tisztességes eljáráshoz, a védelemhez és a hatékony jogorvoslathoz való jogát azzal, hogy a jogszabályi tiltás ellenére a harmadfokú eljárásban új, bűnösítő tényállást állapított meg.

V.

(a tisztességes eljáráshoz való joga sérelme azzal, hogy a jogerős ítélet *contra legem* jogalkalmazáson alapszik)

A szóban forgó büntetőeljárásban mindhárom fokon végigvonul egyrészt egy téves jogértelmezésből és alkotmányos szerepfelfogásból következő törvényellenes jogalkalmazás, másrészt az ügyben alapvető fontosságú jogszabály alkalmazását a bíróság kifejezetten és érdemi indoklás nélkül ki is zárta.

Mint arra az Alkotmánybíróság 20/2017 (VII. 18.) számú határozatában is rámutatott, „[23] A bírói függetlenségnek nem korlátozza, sokkal inkább biztosítja a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági

eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel. ", illetve „[28] ... a törvényszék önkényesen járt el akkor, amikor a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normát az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése ellenére nem alkalmazta.”

1.

Mind a tényállást eredendően megállapító első-, mind a jogerős tényállást megállapító harmadfokú ítélet számos ponton tartalmaz olyan megállapításokat, melyek szakmai, célszerűségi szempontból, az állami érdek felől közelítve értékelik a kérelmező tevékenységét. A teljesség igénye nélkül:

(első fok)

- „A fentiekből is az állapítható meg, hogy elsőrendű vádlott elutasíthatta volna a csereére benyújtott kérelmet.” (54. oldal)
- „Semmi sem indokolta, hogy az [REDACTED] a pilisi ingatlant a cserebe bevonja, lehetősége lett volna az elővásárlási jogával élni. A felajánlott ingatlanok és az állam tulajdonában lévő ingatlanok közötti nagymérvű értékkülönbségre tekintettel a cserekérelmet el lehetett volna utasítani.” (58. oldal)
- „Az I. rendű vádlott vagyonkezelői kötelezettségét megszegte, amikor az adott ügylettel összefüggésben nem vizsgálta az állam számára legkedvezőbb, leggazdaságosabb lehetőséget.” (80. oldal)
- „Már ekkor nyilvánvalóvá kellett volna válnia számára, hogy – amennyiben a cél a sukorói ingatlanok értékesítése – hogy a törvényes és a gazdaságos megoldás a területeknek nyilvános pályázaton való értékesítése.” (81. oldal)
- „Az [REDACTED]-nek azt kell vizsgálnia, hogy amely ingatlan állami tulajdonba kerül, arra az államnak van-e szüksége, a tulajdonából kikerülő ingatlannál pedig azt, hogy minél gazdaságosabban értékesítse.” (81. oldal)

(harmadfok)

- „I. rendű vádlottnak az ügyleti értékre tekintettel a kérelmet az NVT elé kellett terjeszteni. Ott lehetősége lett volna elutasítását indítványozni, vagy nemlegesen szavazni.” (29. oldal)
- „A csere a vonalas infrastrukturális létesítmény érdekében nem volt szükséges, sem célszerű...” (33. oldal)
- „... a cserekérelmet el kellett volna utasítani, és az NVT elé ilyen tartalmú indítványt kellett volna előterjeszteni. Azért kellett volna a cserekérelmet elutasítani, mert a csere ... nem volt szükséges és nem is volt célszerű. Nem állt tehát mögötte az állami érdek”. (37. oldal)

Az „elutasíthatta volna”, „el lehetett volna utasítani”, „legkedvezőbb, leggazdaságosabb lehetőség”, „a gazdaságos megoldás”, „az MNV Zrt-nek azt kell vizsgálnia”, „minél gazdaságosabban”, „szükséges”, „célszerű”, „nem állt mögötte állami érdek” kifejezések mind olyan megállapításokat és minősítéseket takarnak, melyek nem jogkérdések, hanem vagyongazdálkodási, tehát célszerűségi és politikai kérdések. E döntések meghozatalára, álláspont kialakítására, a Magyar Állam vagyongazdálkodási érdekének megállapítására kizárólag a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanácsnak volt joga, a bíróságnak nem.

A konkrét büntetőeljárás mögöttes jogszabálya az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény; a vádlottak feladat- és hatásköre, illetve a büntetőeljárás szempontjából alapvető kötelezettségei abban rögzítettek. A törvény a vád szempontjából releváns időszakban, 2008-ban a következők szerint rendelkezett:

- 6§ (1) bekezdés: „A Tanács az állami vagyon feletti tulajdonosi jogok, valamint az [REDACTED] [REDACTED] működésével kapcsolatos, e törvényben meghatározott jogok gyakorlására létrehozott testület.”
- 7.§ (2) bekezdés: „A Tanács tagja csak a jogszabályoknak, az alapító okiratnak, valamint az [REDACTED] [REDACTED] felett részvényesi jogokat gyakorló miniszter (a továbbiakban: részvényesi joggyakorló) határozatainak van alávetve.”
- 7.§ (4) bekezdés: „A Tanács tagjai feladataikat az ilyen tisztséget betöltő személyektől elvárható fokozott gondossággal és az állam érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek ellátni.”

A Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács tehát az állami vagyonnal való gazdálkodásra (hasznosítás, értékesítés, vétel, csere, stb.) kizárólagosan feljogosított állami szerv, melynek diszkrecionális joga és egyben kötelessége, hogy általános jelleggel és konkrét esetekben az állam vagyongazdálkodási érdekét meghatározza – hiszen csak a jogszabályoknak van alárendelve. Különösen hangsúlyos a 7.§-ának (4) bekezdése, mely szerint a Vagyontanács tagjai „az állam érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek eljárni.” Ez a rendelkezés lényeges mértékbe tágítja a Tanács tagjainak mozgásterét – és egyben felelősségét is – azzal, hogy a döntéseiknél nem a szűken vett vagyongazdálkodási érdeknek, hanem kifejezetten az állam érdekeinek megfelelően kell eljárniuk.

Az állam érdekét nevesítheti jogszabály vagy a részvényesi joggyakorló határozata (objektív érdek), de ezek hiányában vagy ezek keretei között az állam érdekének meghatározása a Tanács tagjának egyenkénti diszkrecionális jogköre, mint ahogy az állam (eltérő) érdekei közötti választás is. Az érdekek közötti választás pedig szükségképpen szubjektív és szükségképpen értékválasztás, vagyis a szó valódi értelmében politikai döntés.

A Vtv. 8.§ (2) bekezdése éppen azért rögzíti azt, hogy „A Tanács tagjává az a felsőfokú végzettségű magyar állampolgár nevezhető ki, aki költségvetési, pénzügyi, vagyongazdálkodási vagy privatizációs tevékenységgel kapcsolatos kérdésekben kiemelkedő elméleti, vagy gyakorlati szakmai ismeretekkel rendelkezik.”

Aki tehát a Vagyontanács tagja, arról az őt javasoló szakminiszter, a jelölő miniszterelnök és a kinevező köztársasági elnök is azt állította, hogy kiemelkedő elméleti vagy gyakorlati ismeretekkel rendelkezik, alkalmas és képes az állam érdekének azonosítására, meghatározására; ennek hiányában a kinevezés törvénysértő lett volna. Hasonló feltételrendszert természetesen semmilyen jogszabály nem támaszt az ügyészi és a bírói szervezet tagjaival szemben – nekik nem ez a dolguk.

Az Alkotmánybíróság II/03484/2012 számú határozatában már rámutatott arra, hogy „...[az OBH elnökhelyettesei] közhatalmat gyakorló személyeknek minősülnek, ezért demokratikus legitimitációval kell rendelkezniük. A köztársasági elnök általi kinevezés – mint hatalomközvetítés – ... magas közjogi legitimitációnak minősül. ... A köztársasági elnök ... kifejezi a nemzet egységét és őrködik az államszervezet demokratikus működése felett. A kinevezésre irányuló személyi javaslatot ... elutasíthatja, ha az a törvényi feltételeknek nem felelne meg.”

Miközben a vonatkozó jogszabályok, mindenekelőtt a Btk. és a Be., valamint a Vtv. alapján a bíróságoknak joguk és kötelezettségük a vagyongazdálkodási döntések jogszerűségéről állást foglalni, súlyos, Alaptörvényt sértő szereptévesztés az, ha akár az ügyészség, akár a bíróság a vagyongazdálkodási döntések tartalmát, célszerűségét, az állam érdekét vizsgálja és ezek alapján hoz büntetőjogi döntéseket.

Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése értelmében a bírák nem folytathatnak politikai tevékenységet.

Az Alaptörvény 38. cikk (5) bekezdése alapján „Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdonában álló gazdálkodó szervezetek törvényben meghatározott módon, önállóan és felelősen gazdálkodnak a törvényesség, a célszerűség és az eredményesség követelményei szerint.” A jogalkotói szándék megítélésem szerint egyértelmű; azzal, hogy a „célszerűség” és „eredményesség” szavak a „törvényesség”-gel egyenrangúan, mellérendelő mondatszerkezetben szerepelnek, az Országgyűlés minősített többsége úgy döntött, hogy a 3 fogalom közötti határ nem mosható össze. Magyarul: a célszerűség és az eredményesség független a törvényességtől; lehet valami törvényes de célszerűtlen és célszerűtlen de törvényes.

A bíróságok jogállásával és alkotmányos szerepével kapcsolatos, az Alaptörvény 25. cikkében foglalt rendelkezéseket a Bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. sarkalatos törvény tölti meg tartalommal. Kimondja, hogy a bíróságok igazságszolgáltatási feladatokat látnak el (1.§), és a megsértett jogról döntenek (2.§).

Nincs olyan jogszabály, mely a bíróságok számára a célszerűségi és értékválasztási kérdésekben feladatot vagy döntési lehetőséget adna.

Indirekt módon ezt támasztja alá az Alaptörvény 43. cikk (1) bekezdése is, mely szerint *„Az Állami Számvevőszék törvényben meghatározott feladatkörében ellenőrzi a központi költségvetés végrehajtását, az államháztartás gazdálkodását, az államháztartásból származó források felhasználását és a nemzeti vagyon kezelését. Az Állami Számvevőszék ellenőrzéseit törvényességi, célszerűségi és eredményességi szempontok szerint végzi.”* A célszerűségi ellenőrzés az Állami Számvevőszék Alaptörvényben rögzített feladata, nem bírósági, különösen nem büntetőjogi kérdés.

Az Alaptörvény 28. cikke szerint *„A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”* A fent hivatkozott alaptörvényi rendelkezéseket is figyelembe véve a Vtv. már hivatkozott 6. és 7.§-ait nem lehet máshogy értelmezni, minthogy feladat- és hatáskörében a Vagyontanács feladata volt az állam érdekének megállapítása, mégpedig a Tanács tagjainak egyéni, diszkrecionális döntésein keresztül kialakult testületi állásponttal. Nincs jogi lehetőség arra, hogy a célszerűségi, értékválasztási döntésekben más, közhatalommal felruházott szervezet, akár a bíróság az NVT döntését felülbírálja.

Amennyiben az állami (önkormányzati) vagyonnal kapcsolatos döntések nem csak jogszerűség, hanem a diszkrecionális jogkör gyakorlásának mikéntje, tartalma miatt is támadhatóak lennének, az az állami feladatok ellátásának olyan szintű veszélyeztetésével, korlátozásával járna, mely már az államszervezet működésének rendjét, a végrehajtó hatalom Alaptörvényben foglalt kötelezettségeinek ellátását is veszélyeztetné. A jelen ügyben eljáró bíróságok jogértelmezése és -alkalmazása szerint bármely két állami érdek ütközése esetén a meghozott döntés utólag, például célszerűségi szempontok alapján támadható és büntetőjogilag értékelhető lenne. Holott valójában éppen ez az értékválasztás a politika lényege, éppen az értékválasztás lehetősége ad teret a végrehajtó hatalom számára, és a kormányzati értékválasztások bírálata, a (szubjektív) alternatíva kínálása a mindenkori ellenzék feladata. Ha ezekben a kérdésekben a bíróságok elvonják más állami szervezetek döntési kompetenciáját, akkor a többi hatalmi ág feladat- és hatáskörét veszik át, ami ellentétes lenne az Alaptörvény B) és C) cikkeinek (1) bekezdéseiben foglaltakkal. A vádlottak tekintetében a XXVIII. cikk (4) bekezdésében foglaltak sérelmével jár az, ha diszkrecionális jogkörükben hozott, büntetőeljárás tárgyává nem tehető döntésükért állapítják meg büntetőjogi felelősségüket.

Mindezek alapján indítványozom, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a bíróságok megsértették az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének, 28. cikkének, valamint 38. cikk (5) bekezdésének rendelkezéseit azzal, hogy a hatáskörükbe nem tartozó, más állami szervezet kizárólagos hatáskörébe utalt célszerűségi és politikai

kérdésekben foglaltak állást; mivel pedig a kérelmező büntetőjogi felelősségét az ily módon megállapított tényállásra alapozták, megsértették a tisztességes eljárásnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt követelményét, illetve a (4) bekezdés szerinti alapjogát.

2.

Az első fokú eljárásban a védelem indítványozta, hogy a bíróság szerezzé be és bizonyítékként értékelje Sukoró Önkormányzat Képviselőtestületének 13/2003. (XII. 18.) sz. rendeletét Sukoró Építési Szabályzatáról. Az indítvány oka az volt, hogy a kifogásolt csereügyletben állami tulajdonú sukorói ingatlanokat a vádlottak alulértékelt cseréltek el. A nyomozás során kirendelt ingatlanszakértő a jelenleg külterületi (0-s helyrajzi számú, művelési ágba sorolt) ingatlanokat belterületi építési telkeként vette figyelembe, ugyanakkor a vonatkozó jogszabály - az építési szabályzat - a periratok között nem volt fellelhető, azt a kirendelt ingatlanforgalmi szakértők sem ismerték. Az indítványt a bíróság indoklás nélkül, pervezető végzésben elutasította, majd az ítéletében annyit állapított meg, hogy *„Szükségtelennek ítélte ezen iratok beszerzését, mert nem kapcsolódnak az igazságügyi szakértői véleményben foglalt ingatlanokhoz.”* Álláspontom szerint az indoklásnak sem a formája sem a mélysége nem meríti ki az Alaptörvény és a Be. követelményeit, az nem érdemi indoklás és tartalmilag sem valós. Önkényes és jogilag helytelen megállapítás az, hogy a helyi építési szabályzat, mint a beépíthetőségre, annak feltételeire, tartalmára és költségeire vonatkozó jogszabály nem kapcsolódik az ingatlanokhoz - hiszen nyilvánvalóan vonatkozik rájuk (ez a jogszabály célja) és nyilvánvalóan befolyásolja az ingatlanok értékét is. Így önkényes és Alaptörvénybe ütköző az, hogy a bíróság megtagadta a jogszabály alkalmazását.

A másod- és harmadfokú eljárásban a bíróság az ingatlanok mértékével egyáltalán nem foglalkozott, a jogerős ítéletben az elsőfokú bíróság megállapításai szerepelnek. A hűtlen kezelés miatti bűnösség megállapításának feltétele a vagyoni hátrány megállapítása, a vagyoni hátrány megállapítása pedig az ingatlanok értékének megállapításán alapul. A jogszabály nem alkalmazása tehát közvetlenül kihat a vádlottak bűnösségének kimondására, hiszen ha a jogszabály figyelembe vételével az ingatlanok értéke változna, akkor új tényállás keletkezne a vagyoni hátrány, és így a büntethetőség kérdésében is.

Az Alkotmánybíróság a közelmúltban egy hasonló esetben 20/2017 (VII. 18.) számú határozatában kimondta, hogy *„a törvényszék önkényesen járt el akkor, amikor a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normát az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése ellenére nem alkalmazta.”*

Indítványozom ezért, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Szolnoki Törvényszék megsértette az indítványozónak az Alaptörvény XVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogát azzal, hogy az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésében

foglaltakkal is szemben, érdemi indoklás nélkül megtagadta a vonatkozó, a büntethetőséget alapvetően befolyásoló jogszabály, Sukoró Önkormányzat Képviselőtestülete 13/2003. (XII. 18.) sz. rendeletének alkalmazását.

VI.

a tisztességes eljáráshoz való joga (azon belül a fegyveregyenlőséghez való joga) és a védelemhez való jog sérelme azáltal, hogy a bíróság nem engedte a védelem számára a váddal azonos bizonyítási eljárások, eszközök használatát

A hűtlen kezelés kísérlete miatt folyt eljárás alapkérdése a szerződéssel érintett ingatlanok értékének, így a vagyoni hátránynak a meghatározása. A bíróság helyesen ismerte fel, hogy az érték megállapítása olyan szakkérdés, melyben szakértő igénybevétele indokolt.

A büntetőeljárás nyomozati szakában a szakkérdésre az ügyészség igazságügyi szakértőt rendelt ki, az a szakvélemény lett a vád alapja. A vád szakértőinek bírósági kihallgatását követően, az ott elhangzottak alapján a védelem haladéktalanul igazságügyi szakértőt bízott meg szakvélemény készítésével, az elkészült szakvéleményt a bíróságra benyújtotta. Tekintettel arra, hogy a védelem magánszakértői véleménye alapkérdésekben mond ellent a vád szakértőjének, a védelem indítványozta a védelem szakértőjének az eljárásban a vád szakértőjével azonos jogosítványokkal történő kirendelését és szakértő tanúkénti kihallgatását, ennek elutasítása esetére a szakvélemény okirati bizonyítékként kezelését és a szakértő tanúkénti meghallgatását, indítványozta továbbá, hogy a bíróság rendeljen ki saját, a vádtól független szakértőt a kérdések tisztázása érdekében. Az indítványokat a bíróság részben elutasította, részben el sem bírálta, mindennek okáról az ítéletben nem adott számot.

A másodfokú eljárásban a bíróság a „favor defensionis” elvét alkalmazva a szakkérdésre nem tért ki, ugyanakkor valótlanul, iratellenesen állapította meg, hogy *„Másik szakértő kirendelése csak akkor nem mellőzhető, ha az ügyben több szakértő eltérő véleményt terjeszt elő, vagy a bíróság a szakvéleményt aggályosnak találja. Jelen esetben azonban nem erről volt szó. Az ügyben ellentétes szakvélemény sem volt.”* A magánszakértői vélemény ugyanúgy igazságügyi szakértői vélemény, mint a vádé. A kettő közti eljárásjogi különbséget éppen a bíróság önkényes eljárása hozta létre azzal, hogy a védelem szakértőjét az eljárásba nem vonta be, illetve a bíróság éppen azzal adta fel semleges pozícióját, hogy a védelem kifejezett indítványára sem függetlenítette magát a vád szakértőjétől.

Tekintettel arra, hogy a hűtlen kezelés miatt folyó eljárásban a büntethetőség szempontjából éppen a szakkérdésnek (az ingatlanok értékének) van alapvető jelentősége, a tisztességes eljárás megköveteli azt, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye legyen a bizonyításra (fegyveregyenlőség elve).

Az Alkotmánybíróság a 166/2011. számú határozatában is rámutatott arra, hogy *„A tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme a fegyverek egyenlősége, amely a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalmuk legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen. ... Mivel a fegyverek egyenlőségéből az következik, hogy a vád és a védelem közel azonos lehetőségekkel rendelkezzen az eljárásban, ezért a vád számára biztosított többletjogosítvány sérti a fegyverek egyenlőségének elvét.”*

Mindezek alapján indítványozom, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy azzal, hogy a védelem által vitatott, a vád által benyújtott szakvéleménnyel szemben a bíróság nem engedett bizonyítást, a védelem szakértőjét nem fogadta el és bírósági szakértőt sem rendelt ki, majd ítéletét az „aggálytalan” ügyészi szakvéleményre alapította, megsértette a tisztességes eljárás alaptörvényi követelményét és megfosztotta a vádlottakat a védelemhez való jogától.

VII.

a tisztességes eljáráshoz, a védelemhez és a hatékony jogorvoslathoz való jog sérelme az indoklási kötelezettség elmulasztásával

1.

A jogerős ítélet tekintetében a Kúria elmulasztotta indoklási kötelezettségét azzal, hogy az általa megállapított új, bűnösítő tényállásnak az első- és másodfokú határozattól is eltérő, új elemeihez nem rendelt indoklást.

A vád és az első fokon megállapított tényállás szerint az I. rendű vádlott azért bűnös, mert tudott arról, hogy a csereszerződéshez felhasznált értébecslés meghamisított, az abban feltüntetett értékek valótlank, a Magyar Állam számára hátrányosak. A másodfokú ítélet szerint az értébecslés nem hamis, a valótlansága sem állapítható meg, és az értékproblémáról a vádlottak nem tudtak.

A harmadfokú ítélet a hamisítás kérdésével egyáltalán nem foglalkozik, hanem mindezzel szemben azt tartalmazza, hogy *„nem az a lényeg, hogy pontosan mekkora a cserealapban lévő ingatlanok értékkülönbsége ... A nagyságrendi különbség tudata a lényeg. Az olyan mérvű különbség ismerete, amely a cserét eleve kizárta”* (343. pont), illetve azt, hogy *„[a vádlottak] ... részben a saját nyilvántartásaik, részben az ingatlanok*

elhelyezkedése alapján ... az eljárásuk során mindvégig tudták, hogy a cserével érintett ingatlanok értéke között nagyságrendi - másként fogalmazva áthidalhatatlan nagyságrendű - különbség van. Erre a két mondatra lett I. rendű vádlott, jelen eljárás kérelmezője elítélve.

Ugyanakkor a Kúria még formailag sem adja semmiféle indokát annak, hogy mi az a jogszabály, norma, objektív adat, amely két vagyoncsoport cseréjét „eleve” kizárja, hogy mi az az értékkülönbség, amely „áthidalhatatlan”. Nincs megnevezve az a kötelezettség, melyet a vádlott megszegett azzal, hogy a két ingatlancsoport – készpénzzel kiegyenlített – értékarányos cseréjét támogatta és megszavazta.

A Kúria nem adja semmilyen indokát annak sem, hogy a „saját nyilvántartás” adataiból miként következne a csere kizárása – hozzáteszem, a 780 millió forintért elcserélt sukorói ingatlan nyilvántartási értéke 43,5 millió Ft volt (nyomozati iratok 25. melléklet 423. oldal).

Szintén indoklás nélkül marad az a megállapítás, hogy „az ingatlanok elhelyezkedése alapján” kellett felismernie a vádlottnak az áthidalhatatlan értékkülönbséget. A Kúria nem jelöl meg semmilyen jogszabályt, normát, szakmai gyakorlatot arra, hogy ingatlanok közötti értékkülönbség megállapítására a földrajzi elhelyezkedés miért lenne alkalmas. Az ingatlan-értékbecslés külön szakma, melynek végzéséhez szakképesítéssel kell rendelkezni – és az értékek megállapítása nyilván sokkal bonyolultabb a földrajzi elhelyezkedésnél. Abszurd az, hogy Magyarország legfőbb bírói fóruma szerint az egyes ingatlanok minősége, környezete, természeti vagy műemléki védettsége, beépíthetősége, forgalomképessége, stb. nem olyan tényezők, melyek az értéket befolyásolják, ezzel szemben a földrajzi elhelyezkedés önmagában determináló. Nem véletlen, hogy a vádlottak számára jogszabály, a 254/2007 sz. kormányrendelet írt elő, hogy a tranzakciós értékeket független értékbecslés (és nem a nyilvántartási adatok és nem a földrajztérkép) alapján kell megállapítani. Meg kell jegyezni azt is, hogy a cserében a Magyar Állam 72 hektár földért 180 hektár földet, 78 aranykoronáért 4660 aranykoronát kapott.

Szintén I. rendű vádlott elkövetési magatartása körében szögezi le a Kúria, hogy „*az állami vagyon értékesítése nem tekinthető olyan gazdálkodási tevékenységnek, amelyben akár a szokásos kockázatvállalás is megengedhető volna,*” (318. pont) Ezen állításhoz sem rendel azonban semmilyen indoklást, különösen nem olyan jogi normát, mely különbséget tenne a szokásos kockázatvállalás megengedhetősége tekintetében az állami és nem állami vagyon között, különös tekintettel a Vtv. már idézett rendelkezéseire, melyek szerint a Vagyontanács az állam tulajdonosi jogainak összességét gyakorolja, és kizárólag a jogszabályoknak és a részvényesi joggyakorló utasításainak van alárendelve.

Indoklás nélkül maradnak a 375. és 377. pontok következtetései is, melyek szerint I. rendű vádlott az állami vagyon kezelése során „*közmegbízatást teljesített*”, illetve „*nem a gazdálkodó szervezetnél betöltött vezető tisztségével visszaélve követte el a terhére*

megállapított bűncselekményt, hanem az állami szervezetben betöltött vezető beosztásához kapcsolódó kötelező jellegű feladatainak a szándékos megszegésével.” Tekintettel azonban arra, hogy a Vtv. 7.§ (1) bekezdése értelmében „A Tanács tagját megillető jogokra és az őt terhelő kötelezettségekre a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) szerinti társasági jogi jogviszony az irányadó azzal, hogy az ott nem szabályozott kérdésekben a Ptk . megbízási szerződésre vonatkozó szabályait kell megfelelően alkalmazni.”, az indoklási kötelezettségre tekintettel a Kúriának legalább meg kellett volna hivatkoznia azt a jogi normát, melyből az ítéleti állítások következnek, és amelyek az állami vagyon gazdasági társaságban végzett hivatásszerű kezelését közmegbízatásként. az állami szervezetben betöltött vezető beosztásként értékelik.

Tekintettel arra, hogy ilyen norma persze nincs, úgy tűnik, hogy a Kúria a jogszerűséggel és a jogszerűség látszatával sem törődve az ítéletét nem a jogi tényekre, hanem önkényesen valamiféle általa vélt és vallott erkölcsi, közéleti normákra alapozta.

Az Alkotmánybíróság több határozatában (legutóbb a 20/2017 (VII. 18.) számú határozatban) kifejtette, hogy az indoklási kötelezettség alaptörvényi követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti. **Indítványozom, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg: azzal, hogy a jogerős ítéletnek a bűnösséget közvetlenül kimondó rendelkezéseihez, nevezetesen az elkövetési magatartás megállapításához semmilyen indoklás nem kapcsolódik, és így a büntetőjogi normába ütközés sem állapítható meg, a bíróság megsértette az indoklási kötelezettségét, így a kérelmező tisztességes eljáráshoz való jogát.**

2.

A harmadfokú eljárásban megállapított tényállás számos elemében épít az első- és másodfokú tényállásra. Azonban a Szolnoki Törvényszék (és kisebb részben a Szegedi Ítéltábla) eljárásában számos védői indítványt indoklás nélkül elutasított vagy nem is bírált el, illetve számos bizonyítékot nem vont a mérlegelés körébe.

a)

A harmadfokú eljárásban született jogerős ítéleti tényállásban jelentős hangsúlyt kapott az a találkozó, melyre az Országházban került sor 2008. május 21-én. Az erről szóló emlékeztetőt a Kúria szó szerint a tényállásba emelte. Mind az első- mind a harmadfokú ítélet büntetőjogi jelentőséget tulajdonított annak, hogy a találkozó nem protokolláris, hanem ügydöntő jellegű volt, azon I. rendű vádlott utasítást kapott.

Az emlékeztető, illetve a találkozó tartalmáról az ügyészség a nyomozati szakban valamennyi résztvevőt kihallgatta. A Szolnoki Törvényszék szintén kihallgatta a résztvevők egy részét, azonban a vád- és a védelem indítványa ellenére sem hallgatta ki

A védelem indítványozta azt is, hogy a másodfokú bíróság hallgassa ki az érintetteket. Azonban a Szegedi Ítéltábla szerint az iratokból megállapítható, hogy a találkozón döntés nem született, az protokolláris jellegű volt, így a tanúk kihallgatását nem tartotta szükségesnek, sőt a törvényellenesen felvett nyomozati vallomásukat kirekesztette.

b)

A Szolnoki Törvényszék elutasította (75. sz. jkv. XXIV. végzés) a védelemnek azt az indítványát, hogy hallgassa ki [REDACTED], a sukorói beruházás pénzügyi igazgatóját. A bíróság indoklás nélküli végzéssel elutasította [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] kihallgatására vonatkozó vádirati indítványt (31. sz. jkv. XII. végzés). A két döntés indoklását az ítélet még formailag sem tartalmazza.

Mivel az II. fokú bíróság a rendelkezésére álló, a Szolnoki Törvényszék által bizonyítékként figyelembe vett iratokból is megállapíthatónak tartotta a bűncselekmény hiányát, így a bizonyítékok hiányával nem foglalkozott. Azonban a III. fokú bíróság ezzel ellentétes következtetésre jutott, bűnösítő tényállást állapítva meg a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján.

A hivatkozott bizonyítékok létezése és mellőzése tekintetében az I. fokú ítélet semmilyen konkrétumot, semmilyen indoklást nem tartalmaz. Az a tény, hogy az I. fokú bíróság indoklás nélkül mellőzte a bizonyítékok közül a beruházás pénzügyi terveit, illetve érdemi, valós indoklás nélkül elutasította a pénzügyi igazgató, az üzleti terveket készítő szakember és a befektetők kihallgatását, egyenes út vezetett a Kúria döntésének tartalmi megalapozatlanságához.

c)

A bizonyítási eljárás során az ingatlanforgalmi igazságügyi szakértők meghallgatásához kapcsolódóan a védelem benyújtotta a bíróságnak állásfoglalást kérő levelét és az Igazságügyi Minisztérium V/3 számú állásfoglalását (56. számú jegyzőkönyv 23. oldal), melynek értelmében a benyújtott szakvélemény egy részének elkészítésére az eljárás szakértőknek nem volt kompetenciája.

A védelem az eljárás során jelezte a bíróságnak, hogy a sukorói üres telkek értékének megállapítását nem lehet kizárólagosan ingatlanforgalmi szakértőre bízni; a kompetenciajegyzékben külön nevesített, a beépítési előírások értelmezésére hivatott településrendezési szakértő, a lehetséges beruházás műszaki tartalmának meghatározására ingatlanberuházási szakértő, a több éves beruházási projekt finanszírozási költségeinek meghatározására tőkepiaci szakértő, majd mindennek ismeretében, a telkek maradványértékének meghatározására ingatlanforgalmi szakértő kirendelése a szakmailag helyes eljárás. I. rendű vádlott az 56. számú jegyzőkönyv 4. oldalán indítványozta településrendezési igazságügyi szakértő kirendelését.

A védelem a kompetencia hiányában, a Be. 78.§ (4) bekezdése alapján indítványozta a szakértők, illetve a szakértői vélemény kizárását a bizonyítékok közül. I. rendű vádlott a 70. számú jegyzőkönyv 49-50. oldalain kifogásolta a szakértők elfogultságát is.

A védelem fenti indítványait a bíróság a bizonyítás során nem bírálta el. A védelem álláspontját, a becsatolt V/3 számú irat létezését és az indítványok megtételének tényét az ítélet nem tartalmazza; nem tartalmazza azt sem, hogy a fentiek ellenére miért, milyen jogszabályok alapján, milyen érvelést elfogadva döntött úgy a bíróság, hogy a szakértők kompetenciáját meglévőnek tekinti, a más kompetenciájú szakértők bevonását szükségtelennek tartja.

A másodfokú eljárás során fellebbezésében I. rendű vádlott részletesen indokolva indítványozta, hogy - amennyiben nem hoz felmentő döntést - a bíróság elfogultság, illetve kompetenciahiány miatt zárja ki a vád szakértőit az eljárásból, a szakértői véleményt a bizonyítékok közül. A felmentő rendelkezésre tekintettel azonban az indítványt a Szegedi Ítéltábla nem bírálta el, az elfogultság kérdésével egyáltalán nem foglalkozott, a kérdéskör az ítéleti indoklásban sem szerepel.

A harmadfokú, jogerős ítélet tényállása a vagyoni hátrány, az ingatlanok értéke tekintetében beemelte az első fokú ítélet megállapítását, a vagyoni hátrányt a vád szakértőjének véleményére hivatkozással, a védelmi indítványok elbírálása nélkül állapította meg.

A szakkérdés, az ingatlanok értéke tekintetében a Kúria ítélete mindössze annyit rögzít (némileg rosszallóan), hogy „A jelen büntetőeljárársban a vádlottak mindvégig vitatták az ingatlanok értékének meghatározását, az igazságügyi szakértők vélemény-alkotását, illetve véleményét. Minden lehetséges eszközt igyekeztek igénybe venni az eljárásban kirendelt szakértők véleményének megtámadása körében.” Ezen túlmenően azonban

semmit nem tesz – az egész szakkérdés úgy emelkedett jogerőre, hogy a védelem elfogultsági és kizárási indítványait sem az első-, sem a másod-, sem a harmadfokú bíróság nem bírálta el, sőt azok létezését sem rögzítette és nem-döntését nem indokolta.

d)

A büntetőeljárás során az ingatlanok értéke tekintetében számos, egymásnak ellentmondó okirati bizonyíték állt rendelkezésre, így többek között a vád szakértőjének véleménye, a polgári peres eljárás jogerős ítélete, a NAV első- és másodfokú illetékkirovó határozatai, az önkormányzat adó- és értéktanúsítványa, korábbi értébecslések. Mindezek létezéséről az első fokú ítélet nem számol be, ezeket nem rögzíti, az ellentmondások feloldására a bíróság kísérletet sem tett. Ítéletében mindössze annyit rögzít, hogy *„A törvényszék az igazságügyi szakértők szakértői véleményét ... elfogadta tényállása megállapításának alapjául.”* Álláspontom szerint ezzel a bíróság nem merítette ki az indoklási kötelezettségét, hiszen nem rögzítette sem azokat a tényeket, sem azokat a ténybeli vagy jogi következtetéseket, amik alapján arra jutott, hogy az ügyési szakvélemény minden más okiratot, közokiratot felülír.

Mivel a törvényszék az ingatlanok értékét a fentiek szerint állapította meg, a bűnösséget megállapító tényállásban rögzítette, hogy a tranzakcióhoz felhasznált értébecslés valótlan tartalmú és hamis. A vádlottak bűnösségét az I. fokú bíróság éppen arra alapítva mondta ki, hogy tudtak arról, hogy a felhasznált értébecslés valótlan és hamis, sőt szerepük volt annak meghamisításában.

Ezzel teljes mértékben ellentétesen a másodfokú bíróság azt mondta ki, hogy *„Leszögezhető az is, hogy a cserével érintett ingatlanokra vonatkozóan több szakértői vélemény készült, amelyek egymással nem egyeznek meg. ... a csere ügyletnél irányadónak tekintett [REDACTED] értébecslését a NAV az illetékkiszabás alapjául elfogadta.”* Ezért arra jutott, hogy *ilyen bizonyítékok mellett azt megállapítani nem lehet, hogy a 2008. július 3-i értébecslés hamis, valótlan, de azt sem, hogy erről a vádlottak tudomással bírtak.”* (44. oldal). Tény ugyanakkor, hogy – mint fentebb hivatkoztam rá – a felmentő rendelkezésre tekintettel az ítélet tábla nem folytatott le bizonyítást és nem állapított meg új tényállást az ingatlanok értéke tekintetében, tehát az első fokon indoklás nélkül megállapított ingatlanérték a másodfokú ítéletnek is része.

Eljárásában a Kúria szintén egyáltalán nem foglalkozott az ingatlanok értékével – ezt az eljárási szabályok nem is tették lehetővé -, de a jogerős, bűnösítő tényállást az első fokon indoklás nélkül maradt ingatlanérték alapján állapította meg.

Azzal, hogy az első-másod-harmadfokú bíróságok egyike sem indokolta semmilyen módon, hogy miért azt az értéket állapította meg, melyet a tényállásában rögzített,

e)

A másodfokú eljárásban a védelem a fellebbezéshez szintén új okirati bizonyítékokat csatolt, egyebek mellett tulajdoni lapokat, a Vagyontanács stratégiáját, a szakértők kompetenciáját érintő iratokat. Mindezek mellett csatolta a bűncselekmény „sértettje”, a Magyar Állam nyilatkozatát arról, hogy a Vagyontanács egyetlen tagjának, így I. rendű

vádлотtnak sem volt tudomása arról, hogy a szerződéses érték esetleg nem valós, azt nem ismerhette fel. A csatolt bizonyítékokkal azonban a másodfokú bíróság a tényállást nem egészítette ki, a bizonyítékokat nem értékelte, azok mellőzését semmivel sem indokolta - sőt, ítéletéből még azok létezésére sem derül fény.

De az első fokú bíróság jelentős részben nem értékelte az általa beszerzett bizonyítékokat sem. Vádirati indítványra kihallgatta [REDACTED] a 19. számú, [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] anúkat. Annak ellenére azonban, hogy a felsoroltak szerint a tanúk kihallgatása a bíróság előtt megtörtént, vallomástételük tényét, azoknak a bizonyítékok közé emelését, a tényállás megállapítása és a bizonyítékok értékelése során történt felhasználását, illetőleg kirekesztését és annak indoklását az ítélet egyáltalán nem tartalmazza, nem indokolja. Álláspontom szerint a hivatkozott vallomások közül több olyan van, melyek mérlegelésbe vonása már első fokon is a vádlottak felmentéséhez kellett volna vezessen.

A vádirattal az ügyészség indítványozta [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] anúk kihallgatását, az indítványokat a bíróság a 31. számú jegyzőkönyv XII. számú végzésével indoklás nélkül elutasította. Indítványozta [REDACTED] [REDACTED] tanúk kihallgatását, az indítványokat a bíróság a 75. számú jegyzőkönyv IV. számú végzésével indoklás nélkül elutasította. A védelem a tárgyalás előkészítésének időszakában, 2012. novemberében indítványozta [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] tanúk kihallgatását, az indítványokat a bíróság a 75. számú jegyzőkönyv V. számú végzésével indoklás nélkül elutasította. A védelem a tárgyalás során indítványozta [REDACTED] tanú kihallgatását (31. számú jegyzőkönyv 35. oldal), az indítványt a bíróság a 75. számú jegyzőkönyv V. számú végzésével indoklás nélkül elutasította. A felsorolt bizonyítási indítványok létezésének tényét, illetve az elutasítás tényét és annak indokait az első fokú bíróság ítélete egyáltalán nem tartalmazza.

Az ügyészség a vádirattal indítványozta a 8. számú, [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED] tanúk kihallgatását. A tárgyalás során indítványozta [REDACTED] V. rendű vádlott (50. számú jegyzőkönyv 2. oldal), illetve [REDACTED] tanú ismételt kihallgatását. A védelem a tárgyalás előkészítése során, 2012. novemberében indítványozta [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] tanúk kihallgatását. A tárgyalás során indítványozta [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] szakértő tanúkenti kihallgatását. A fenti indítványokat az első fokon eljáró bíróság nem bírálta el, végzést nem hozott, a mellőzést semmivel sem indokolta, az indítványok benyújtásának tényét az ítéletben nem tüntette fel, a tényállást e vallomások hiányában állapította meg, a bizonyítékokat e vallomások hiányában értékelte.

Az Alkotmánybíróság több korábbi határozatában (7/2013 (III.1.), 20/2017 (VII. 18.)) is megállapította, „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény ellenes alkalmazását jelenti. A

tisztességes bírósági eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon.”

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indokolási kötelezettség *”alkotmányjogi értelemben vett sérelme akkor merülhet fel, ha a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal nem vizsgálja meg, és ennek értékeléséről határozatában nem ad számot.”* (3193/2017. (VII. 21.) AB határozat)

Álláspontom szerint nyilvánvaló, hogy a fentiek alapján a Szolnoki Törvényszék az indoklási kötelezettségének kirívó módon, a Szegedi Ítéltábla pedig részben nem tett eleget. **Ezért indítványozom, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg: az eljáró bíróságok megsértették a vádlottak tisztességes eljáráshoz fűződő jogát, és – tekintettel arra, hogy az el nem bírált indítványok, illetve figyelembe nem vett bizonyítékok nélkül állapítottak meg tényállást, és a hiányos tényállás lett a jogerős ítélet alapja – megsértették a vádlottaknak a hatékony jogorvoslathoz, illetve a védelemhez fűződő jogát.**

VIII.

A büntetőeljárás során sérült a panaszosnak a tisztességes eljáráshoz való joga azzal, hogy a Be. rendelkezéseivel ellentétesen olyan bűnügyi költségek viselésére kötelezte őt a bíróság, melyek a bűnössége megállapításához nem kapcsolódnak, az ő érdekkörén kívül vetődtek fel.

A jogerős ítélet kötelezi a vádlottakat olyan költségek viselésére, melyek a felmentett vádlottaktól lefoglalt informatikai adathordozók vizsgálatával kapcsolatosak.

A jogerős ítélet kötelezi a vádlottakat az eljárásnak a területileg illetékes bíróságtól eltérő bírósághoz történt kitelepítésével kapcsolatos költségek viselésére, így a tanúk, szakértők, kirendelt védők szolnoki és szegedi utazási költségeinek megtérítésére.

A jogerős ítélet kötelezi I. és II. rendű vádlottakat a kirendelt védőik díjának megfizetésére, azonban míg II. rendű vádlott esetében a bíróság olyan védőt rendelt ki, aki az áfa-körbe nem tartozik, addig I. rendű vádlott számára olyat, aki áfás. Ebből a tényből az a visszás helyzet adódik, hogy az állam (a bíróság) önkényes döntése miatt azonos szolgáltatásért I. rendű 27%-kal magasabb perköltséget fizet meg az állam részére, mint II. rendű vádlott.

A Be. 338. § rendelkezései szerint „(1) A bíróság a vádlottat a bűnügyi költség viselésre kötelezi, ha őt bűnösnek mondja ki, vagy szabálysértés elkövetéséért a felelősségét megállapítja. Ez a rendelkezés nem vonatkozik arra a bűnügyi költségre, amelynek viselésére a törvény alapján mást kell kötelezni. (2) A vádlottat csak azzal a cselekménnyel, illetőleg a tényállással azzal a részével kapcsolatban felmerült bűnügyi költség viselésére lehet kötelezni, amelyre a bűnösségét vagy a felelősségét megállapították. Nem lehet kötelezni annak a bűnügyi költségnek a viselésére, amely – nem az ő mulasztása folytán – szükségtelenül merült fel.”

Az Alkotmánybíróság korábbi határozata szerint „nagy jelentőségük van azoknak a garanciális jellegű rendelkezéseknek, amelyek a bűnügyi költség viselése tekintetében is biztosítják a 'tett-arányosság', ... kötelező érvényesülését” (3180/2016. (X. 4.) AB határozat [19]).

Álláspontom szerint a bűnügyi költségek vádlottakra hárítása mind a három esetben jogosulatlan és törvényellenes. **Indítványozom, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a bűnügyi költségek összegszerű megállapításával és a vádlottakra hárításával a bíróság az Alaptörvény B) cikkében, R) cikke (2) bekezdésében és 28. cikkében foglaltakkal ellentétesen járt el, így megsértette a vádlottaknak XXVIII. cikk szerinti tisztességes eljáráshoz és részben a védelemhez fűződő jogát, illetve a XIII. cikk szerinti tulajdonhoz való jogát.**

Budapest, 2017. augusztus 7.

